

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ ПРОДУКТИВНОСТІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

**Аналітичні
дослідження**

**цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої
худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

**(станом на 15 листопада
2024 року)**

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ ПРОДУКТИВНОСТІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

Аналітичні дослідження

**цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

(станом на 15 листопада 2024 року)

Київ 2024

**УДК 338.516.48.[636.2+636.4+637.1](477+4-6ЄС)(048.83)
А64**

Автори: В. М. Івченко, О. М. Полонська, А. Л. Солошонок,
О. Е. Майданюк

Друкується за рішенням вченої ради Українського науково-дослідного інституту продуктивності агропромислового комплексу (протокол № 3 від 24 грудня 2018 р.)

А64 Аналітичні дослідження цінових тенденцій у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней і молока в Україні та країнах ЄС/ В. М. Івченко, О. М. Полонська, А.Л. Солошонок та ін. Київ: НДІ «Укראгропромпродуктивність», 2024. 26 с.

ISBN 978-617-613-070-3

Науково-аналітичне видання містить інформацію щодо цінових тенденцій у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней і молока в Україні та країнах ЄС.

Аналітичні дослідження динаміки закупівельних цін на велику рогату худобу, свиней та молоко незбиране II гатунку, прийнятих від господарств населення України, здійснено на підставі даних, отриманих шляхом опитування понад 300 об'єктів (підприємства різних форм власності, фізичні особи-підприємці, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, закупівельні пункти, сільські та селищні ради тощо), які здійснюють закупівлю та перероблення цієї сировини у 17 регіонах.

Також дослідження містять інформацію щодо рівня закупівельних цін на ВРХ, свиней та молоко у країнах ЄС (за даними Європейської комісії).

Наведені матеріали за потреби можуть бути використані фахівцями будь-якої сфери діяльності для аналізу цінової ситуації на ринку сільськогосподарської продукції.

Без права перевидання. Відтворення або використання матеріалу, що міститься в інформаційному продукті, для освітніх або некомерційних цілей вирішується без отримання попередньої письмової згоди власників авторського права за умови посилання на його повну бібліографічну назву згідно з ДСТУ 7.1:2006. Відтворення або використання матеріалу, що міститься в цьому інформаційному продукті, для перепродажу, інших комерційних цілей або угод (договорів) на розробку науково-дослідних робіт забороняється без отримання попередньої згоди власників авторського права. Ці умови відносяться і до видань попередніх років. Заявку на отримання такого дозволу слід направляти науково-організаційному відділу НДІ «Укראгропромпродуктивність» за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 2, або електронною поштою: uapp_god@ukr.net

УДК 338.516.48.[636.2+636.4+637.1](477+4-6ЄС)(048.83)

ISBN 978-617-613-070-3

© В. М. Івченко, О. М. Полонська,
А. Л. Солошонок та ін., 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на велику рогату худобу в Україні та країнах ЄС.....	5
1.1 Динаміка закупівельних цін на велику рогату худобу, прийняту на забій від господарств населення України (за даними НДІ «Укראгропромпродуктивність»).....	5
1.2 Середні ціни на велику рогату худобу у країнах ЄС	8
2. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на свиней в Україні та країнах ЄС.....	11
2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней, прийнятих від господарств населення України (за даними НДІ «Укראгропромпродуктивність»).....	11
2.2 Середні ціни на свиней та поросят у країнах ЄС	14
3. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на молоко в Україні та країнах ЄС.....	17
3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України (за даними НДІ «Укראгропромпродуктивність»).....	17
3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко у країнах ЄС	20
3.3 Світові закупівельні ціни на молоко.....	21
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	25

ВСТУП

Розвиток агропромислового виробництва потребує належного функціонування служби моніторингу аграрного ринку та забезпечення його прозорості для продавців і покупців з метою оперативного доступу до цінної інформації. Цінова політика є одним із найважливіших елементів загальної бізнес-стратегії, будучи одним із механізмів прийняття рішень для досягнення цілей та стабільності економічної діяльності. Від ефективності виконання цим механізмом наданих функцій залежать стан і тенденції розвитку як окремих секторів економіки, так і національного господарства загалом.

Зазначене повною мірою стосується ціноутворення у вітчизняному аграрному секторі. Ціни на сільськогосподарську продукцію є динамічною характеристикою аграрного ринку. Вони чутливо реагують на вплив численних економічних, технологічних, погодних, соціально-політичних чинників й у свою чергу визначають вектори і темпи розвитку окремих сільськогосподарських галузей, рівень продовольчої безпеки країни. Значна диференціація та коливання в динаміці цін свідчать про слабку керованість процесами на агропродовольчому ринку. Це породжує нестабільність, яка знижує інвестиційну привабливість аграрного сектору, посилює диспропорції в розвитку окремих його складових. Цінова нестабільність зумовлює необхідність здійснення моніторингу та системного аналізу цін на продукцію сільськогосподарських товаровиробників [1].

Функціонування системи оперативного збору, обробки, зберігання та розповсюдження інформації про рівень внутрішніх цін серед суб'єктів ринку є важливою передумовою реформування аграрного сектору на ринкових засадах і розвитку агробізнесу. За відсутності належної системи інформування про цінові тенденції щодо сільськогосподарської продукції продавці та покупці недостатньою мірою володіють знаннями відносно поточних і очікуваних цін, а також розміщення товарів та послуг.

Системи цінового моніторингу діють у більшості країн світу. Стан продовольчих ринків, ринків матеріально-технічних ресурсів, послуг з транспортування, зберігання, переробки продукції та інших у сільській місцевості, цін та обсягів продажу продукції в різних регіонах по різноманітних каналах збуту – це лише частка інформації, яку можуть надавати подібні системи [2].

Ціновий моніторинг аграрного сектору може бути використаний для виявлення критичних явищ, інформування громадськості та органів державної влади, прийняття рішень щодо розвитку галузі та тактики поведінки на ринку, а також забезпечує зворотній зв'язок у відношенні відповідних державних програм.

В цілому своєчасна, доступна та достовірна інформація є надзвичайно важливою для ефективної діяльності суб'єктів ринку, дозволяє приймати оперативні рішення та планувати діяльність на майбутнє, а отже зумовлює актуальність проведених досліджень.

1. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА ВЕЛИКУ РОГАТУ ХУДОБУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

1.1 Динаміка закупівельних цін на велику рогату худобу, прийняту на забій від господарств населення України (за даними НДІ «Укразропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 листопада 2024 року середні арифметичні незважені ціни на молодняк ВРХ знаходяться в межах **57,64 грн** за 1кг живої ваги (телиці вагою до 330 кг) та **64,95 грн** за 1кг живої ваги (бички вагою 330 кг і більше), ціни на корів (за вгодваністю) – у межах **42,44 – 49,90 грн** за 1 кг живої ваги (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 Динаміка та діапазон закупівельних цін на ВРХ

	15 листопада 2024 р	15 жовтня 2024 р	Зниження (-) /зростання (+) за період, %
Молодняк ВРХ, грн/кг	57,64 – 64,95	57,64 – 64,53	0 /+0,6
Корови, грн/кг	42,44 – 49,49	41,60 – 49,90	+2,0 /+0,8

Діапазон закупівельних цін на молодняк ВРХ за місяць змінився: на телиці вагою до 330 кг ціна не змінилася, на бичків вагою 330 кг і більше ціна збільшилася на 0,6 %. Діапазон ціни на корів (за вгодваністю) за місяць збільшився від 0,8 % до 2,0 % (табл. 1.1).

Регіональний зріз.

Найвищі закупівельні ціни на молодняк ВРХ – у Полтавській, Житомирській, Чернігівській та Чернівецькій областях. Найнижчі – у Закарпатській, Кіровоградській, Рівненській та Тернопільській областях (табл. 1.2).

Найвищі закупівельні ціни на корів (за вгодваністю) зафіксовані у, Кіровоградській, Чернівецькій, Житомирській та Вінницькій областях, найнижчі – у Закарпатській, Черкаській, Одеській та Полтавській областях (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 Максимальні та мінімальні ціни по регіонах за 1 кг живої ваги, грн.

Область	Молодняк ВРХ				Область	Корови (за вгодованістю)		
	вагою < 330 кг		вагою > 330 кг			вища	середня	нижчесередня
	бички	телиці	бички	телиці				
Максимальні ціни								
Полтавська	69,00	66,00	71,00	67,00	Кіровоградська	55,80	52,00	44,50
Житомирська	67,00	64,00	69,50	65,00	Чернівецька	54,00	49,33	
Чернігівська	66,00	-	70,00	-	Житомирська	52,75	49,85	42,88
Чернівецька	64,67	61,33	67,67	63,67	Вінницька	52,33	51,33	48,00
Середні ціни								
По Україні	61,37	57,64	64,95	59,96	По Україні	49,90	46,68	42,44
Мінімальні ціни								
Закарпатська	47,00	47,00	40,00	40,00	Закарпатська	40,00	38,00	36,00
Кіровоградська	54,50	53,52	63,00	62,00	Черкаська	45,40	43,75	42,10
Рівненська	58,50	57,50	58,50	56,50	Одеська	46,67	41,67	37,67
Тернопільська	59,00	57,00	62,00	59,00	Полтавська	48,00	46,00	43,00

Упродовж тривалого періоду найвищими залишаються ціни на бичків вагою 330 кг і більше, динаміка цін на яких наведена на рис. 1.1.

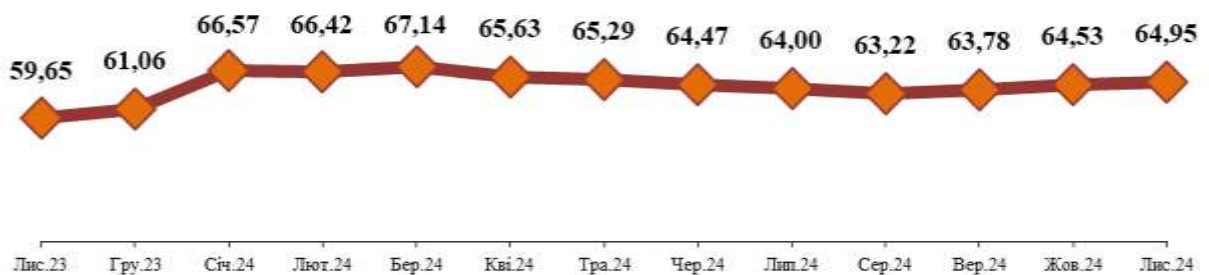

Рис. 1.1 Динаміка закупівельних цін на молодняк ВРХ, прийнятий на забій від господарств населення, грн за 1 кг живої ваги

За період з листопада 2024 року по листопад 2023 року ціни на бичків вагою 330 кг і більше зросли на 8,9 %. За даний період найнижча ціна була зафіксована у листопаді 2023 року – 59,65 грн за 1 кг живої ваги, найвища у березні 2024 року – 67,14 грн за 1 кг живої ваги.

Динаміка цін.

Місячна динаміка. За останній місяць ціни не змінилися на молодняк ВРХ вагою до 300 кг, по інших категоріях ВРХ відбулося зростання цін, найбільше зросла ціна на корів нижчесередньої вгодованості – на 2,0 % (табл. 1.3).

Річна динаміка. За останній рік відмічено зростання цін, найбільше зросли ціни на молодняк ВРХ вагою до 300 кг – на 9,8 % (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 Закупівельні ціни на велику рогату худобу (ВРХ), прийняту від господарств населення України

Область	Закупівельна ціна за 1 кг живої ваги, грн. (станом на 15 листопада 2024 р.)						
	молодняк ВРХ				корови вищої вгодюваності	корови сере- дньої вгодо- ваності	корови нижчесередньої вгодюваності
	вагою до 330 кг		вагою 330 кг і більше				
	бички	телиці	бички	телиці			
АР Крим**	–	–	–	–	–	–	–
Вінницька	64,00	61,33	68,00	62,67	52,33	51,33	48,00
Волинська*							
Дніпропетровська*	–	–	–	–	–	–	–
Донецька**	–	–	–	–	–	–	–
Житомирська	67,00	64,00	69,50	65,00	52,75	49,85	42,88
Закарпатська	47,00	47,00	40,00	40,00	40,00	38,00	36,00
Запорізька**							
Івано-Франківська**							
Київська	63,75	58,75	70,00	63,25	52,20	46,50	41,25
Кіровоградська	54,50	53,52	63,00	62,00	55,80	52,00	44,50
Луганська**							
Львівська**							
Миколаївська*							
Одеська	61,67	50,00	70,00	55,00	46,67	41,67	37,67
Полтавська	69,00	66,00	71,00	67,00	48,00	46,00	43,00
Рівненська	58,50	57,50	58,50	56,50	50,50	50,00	47,50
Сумська*							
Тернопільська	59,00	57,00	62,00	59,00			
Харківська**							
Херсонська**							
Хмельницька	61,30	57,57	64,52	59,37		45,73	
Черкаська			70,10	66,10	45,40	43,75	42,10
Чернівецька	64,67	61,33	67,67	63,67	54,00	49,33	
Чернігівська	66,00	-	70,00	-	51,25	46,00	41,50
По Україні	61,37	57,64	64,95	59,96	49,90	46,68	42,44
Станом на 15 жовтня 2024 р.	61,38	57,64	64,53	59,42	49,49	46,29	41,60
Зміни за період, %	0,0	0,0	0,6	0,9	0,8	0,8	2,0
Станом на 15 листопада 2023 р.	55,88	52,48	59,65	56,26	47,15	43,75	40,67
Зміни за рік, %	9,8	9,8	8,9	6,6	5,8	6,7	4,4

*За минулий період приймання ВРХ від господарств населення не здійснювалося.

** Інформація відсутня.

Довідково. За даними Держстату України станом на 01 січня 2024 р. кількість ВРХ у господарствах усіх категоріях становило 2156,2 тис. гол, що на 6,6 % менше від даних попереднього року (2307,1 тис. гол), у тому числі у господарствах населення кількість ВРХ становила 1236 тис. гол, що на 9,4 % менше ніж за даний період попереднього року (1365 тис. гол). Із загальної кількості ВРХ станом на 01 січня 2023 р. кількість корів у господарствах усіх категоріях становила 1262,9 тис. гол, що на 6,7 % менше від даних попереднього року (1352,8 тис. гол) – у господарствах населення кількість корів становила 880,7 тис. гол, що на 8,1 % менше ніж за даний період попереднього року (958,6 тис. гол) [3].

1.2 Середні ціни на велику рогату худобу у країнах ЄС

Середні ціни на телиць у країнах ЄС

За даними Європейської комісії, у 2023 р. на ринках країн ЄС середні ціни продажу телиць були в середньому на 19,6 % нижчі ніж середні ціни купівлі бичків. [4].

У жовтні 2024 р. середня ціна телиць у країнах ЄС становила 3,23 євро за 1 кг живої ваги, що на 16,2 % більше ніж у жовтні 2023 року. Водночас це у 2 рази перевищує рівень закупівельних цін в Україні (рис. 1.2).

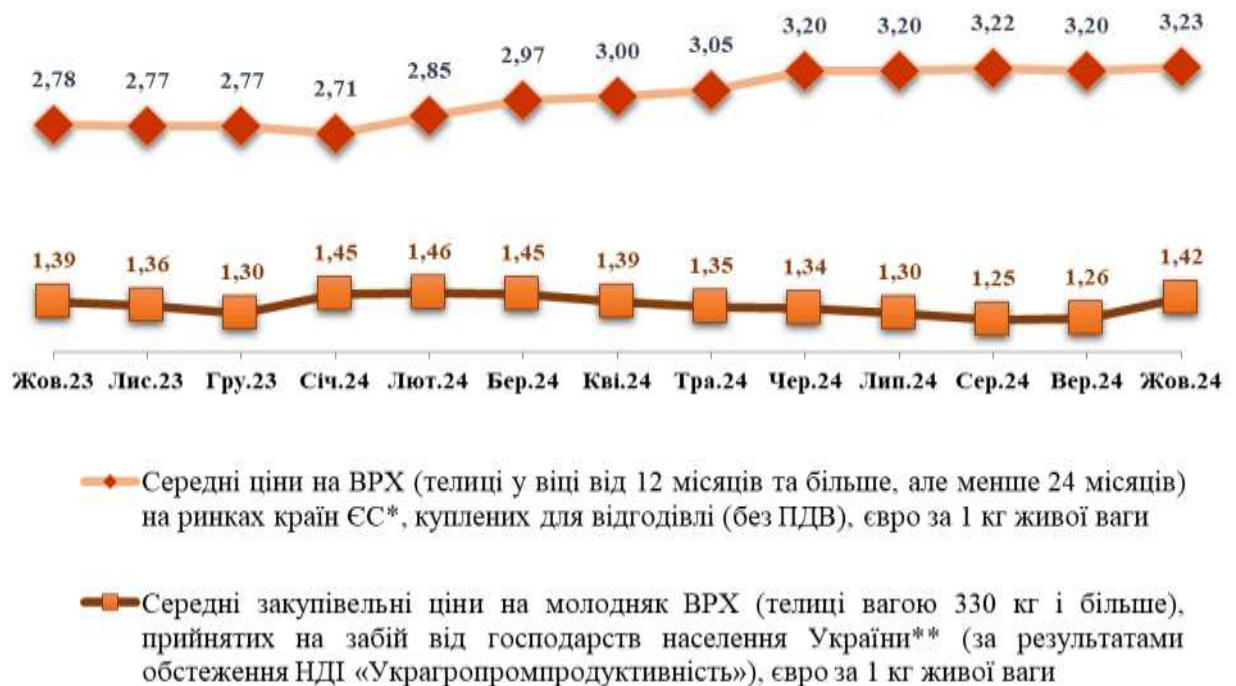

Рис. 1.2 Динаміка середніх цін на ВРХ (телиці) в Україні та ЄС

* Станом на 07.11.2024 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений у останній робочий день місяця.

У жовтні 2024 р. найвищі середні ціни на телиць для відгодівлі серед країн ЄС досягнуто у Бельгії – 3,53 євро за 1 кг живої ваги та Франції – 3,70 євро за 1 кг живої ваги.

Найнижча ціна зафіксована в Ірландії та Австрії – відповідно по 2,54 євро за 1 кг живої ваги.

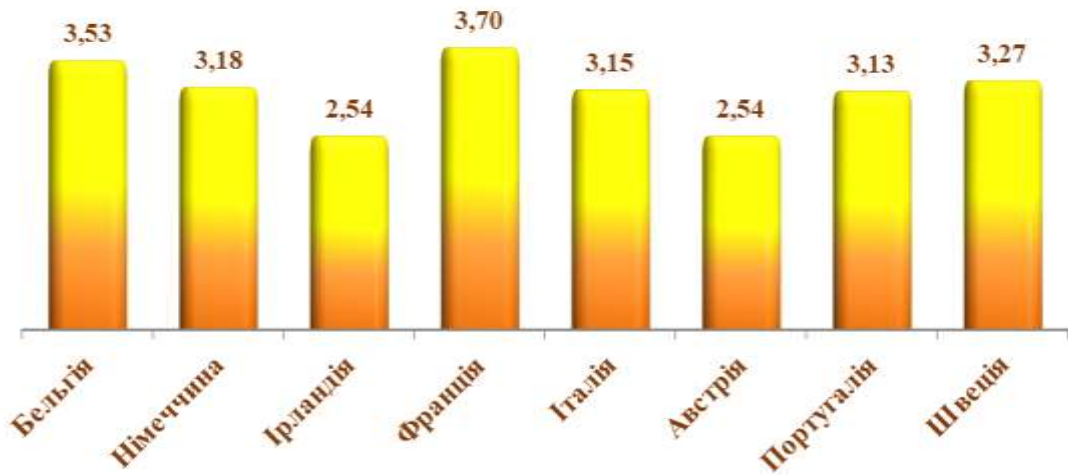

Рис. 1.3 Середні ціни на ВРХ (телиці) по основних країнах-виробниках ЄС* у жовтні 2024 р., євро за 1 кг живої ваги

* Станом на 07.11.2024 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений у останній робочий день місяця.

Середні ціни на бичків у країнах ЄС

Середня ціна бичків у жовтні 2024 р. у країнах ЄС становила 4,10 євро за 1 кг живої ваги, що на 17,1 % більше, ніж у відповідному місяці минулого року, та на 2,4 % менше від попереднього місяця (рис. 1.4).

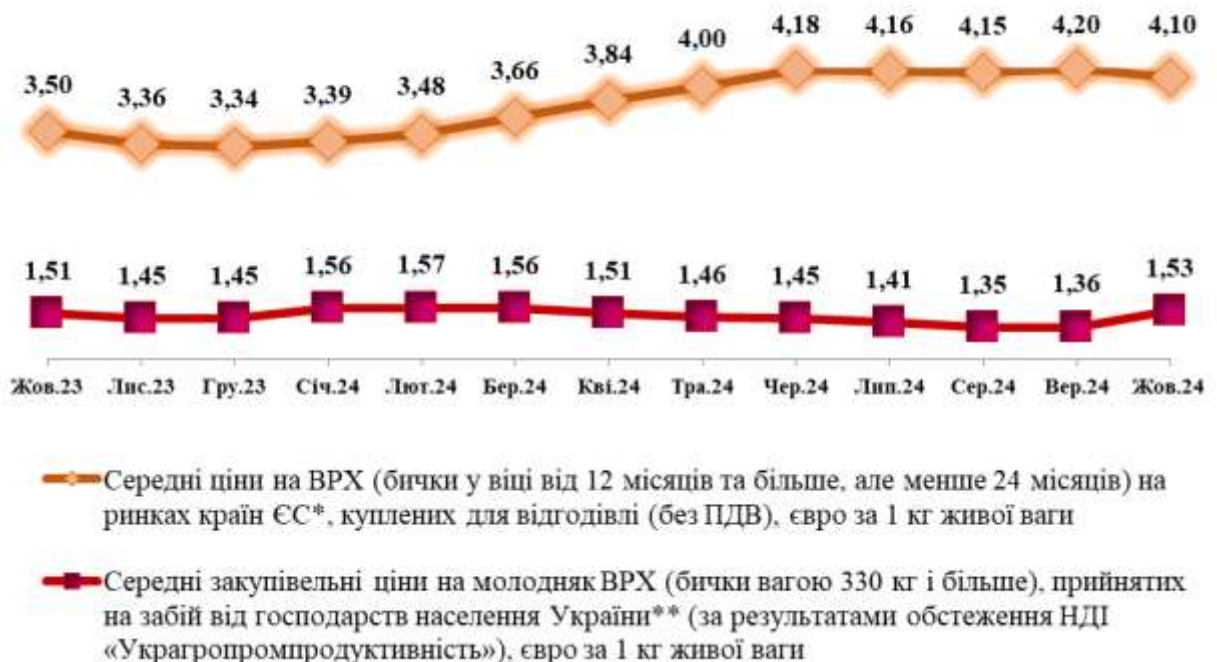

Рис. 1.4 Динаміка середніх цін на ВРХ (бички) в Україні та ЄС

* Станом на 07.11.2024 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений у останній робочий день місяця.

У жовтні 2024 р. найвища середня ціна на бичків, куплених для відгодівлі в межах ЄС зафіксована у Німеччині – 5,97 євро за 1 кг живої ваги. Найнижча ціна зафіксована в Ірландії – 2,55 євро за 1 кг живої ваги.

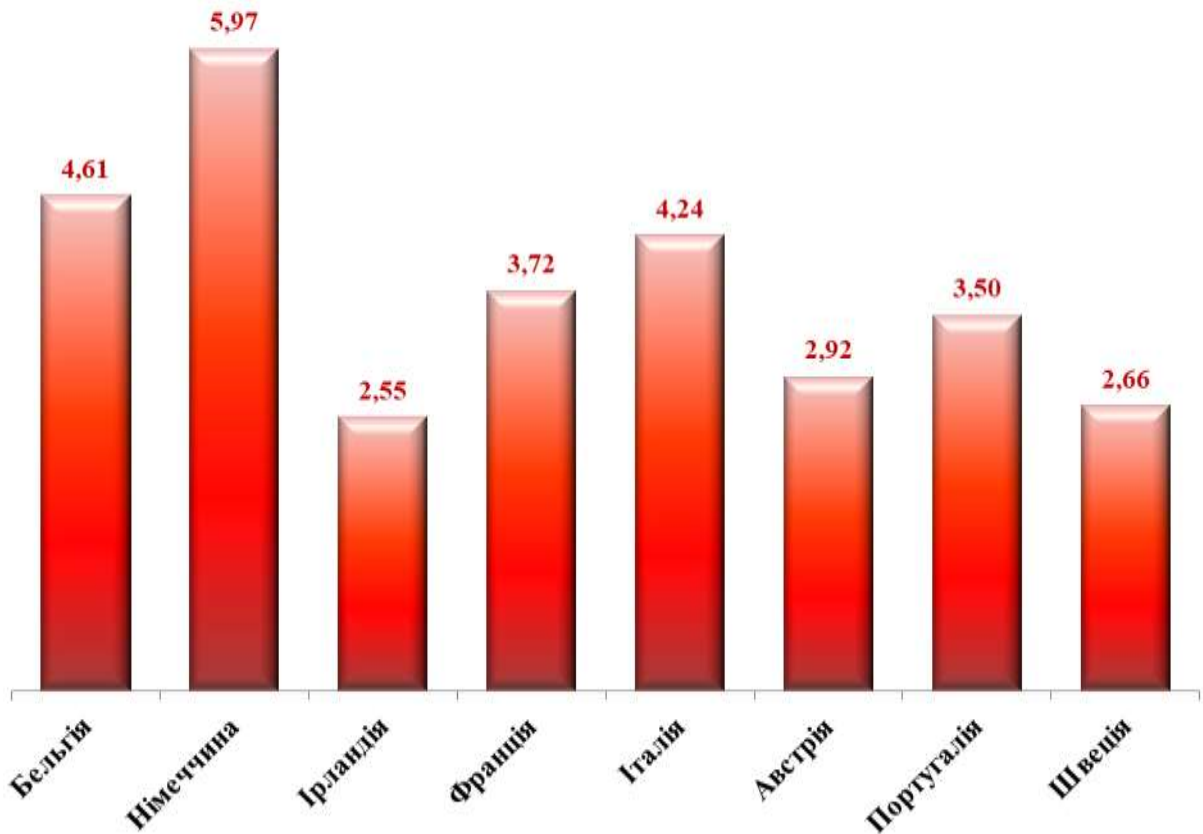

Рис. 1.5 Середні ціни на ВРХ (бички) по основних країнах-виробниках ЄС* у жовтні 2024 р., євро за 1 кг живої ваги

* Станом на 07.11.2024 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений у останній робочий день місяця.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА СВИНЕЙ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней, прийнятих від господарств населення України (за даними НДІ «Укргропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 листопада 2024 року середні арифметичні незважені ціни на свиней знаходяться в межах **58,61** грн за 1кг живої ваги (категорія перша-екстра) та **54,79** за 1кг живої ваги (друга категорія). Середня ціна поросят-молочників становить **2066,55** грн за голову (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней

Показник	15 листопада 2024 р.	15 жовтня 2024 р.	Зниження (-)/ зростання (+) за період, %
Свині категорії перша-екстра, грн/кг живої ваги	58,61	56,97	+2,9
Свині другої категорії, грн/кг живої ваги	54,79	52,89	+3,6
Поросята-молочники, грн/за голову	2112,89	2066,55	-2,2

Середні закупівельні ціни протягом місяця зросли на свиней категорії перша-екстра – на 2,9 %, на свиней другої категорії – на 3,6 %. На поросят-молочників середні закупівельні ціни знизилися на 2,2 %.

Регіональний зріз.

Найнижчі закупівельні ціни на свиней категорії перша-екстра у Кіровоградській, Закарпатській та Черкаській областях (на **11,3 % – 6,2 %** нижчі, ніж в Україні); **найвищі** – у Чернігівській, Полтавській та Київській областях, в яких цей показник у середньому на **10,0 % – 4,6 %** перевищує загальноукраїнське значення (табл. 2.2).

На поросят-молочників **найнижчі** закупівельні ціни у Одеській, Київській та Черкаській областях – на **27,4 % – 17,7 %** нижчі ніж в середньому по Україні, **найвищі** – у Чернігівській, Сумській та Вінницькій областях – на **31,0 % – 13,7 %** вищі ніж в середньому по Україні (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Максимальні та мінімальні ціни по регіонах

Область	Свині категорії перша-екстра, грн/кг	Область	Свині другої категорії, грн/кг	Область	Поросля-молочники, грн/голову
Максимальні ціни					
Чернігівська	64,50	Полтавська	60,00	Чернігівська	2708,00
Полтавська	63,00	Київська	59,30	Сумська	2550,00
Київська	61,30	Дніпропетровська	58,00	Вінницька	2350,00
По Україні	58,61	По Україні	54,79	По Україні	2066,55
Мінімальні ціни					
Кіровоградська	52,50	Кіровоградська	46,00	Одеська	1500,00
Закарпатська	53,33	Черкаська	50,00	Київська	1575,00
Черкаська	55,00	Одеська	51,67	Черкаська	1700,00

Динаміку закупівельних цін на свиней категорії перша-екстра наведено на рис. 2.1.

Рис. 2.1 Закупівельні ціни на свиней категорії перша-екстра, грн/кг живої ваги

За період з листопада 2023 року по листопад 2024 року ціни на свиней категорії перша-екстра знизилися на 22,8 %. За даний період найнижча ціна була зафіксована у липні 2024 року – 54,59 грн за 1 кг живої ваги, найвища у грудні 2023 року – 76,13 грн за 1 кг живої ваги.

Річна динаміка цін.

За останній рік ціни на свиней категорії перша-екстра та другої категорії знизилися від 22,8 % до 26,1 %, на поросят-молочників ціни знизилися на 23,9 % (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 Закупівельні ціни на свиней, прийнятих від господарств населення України

Область	Закупівельні ціни на свиней та поросят станом на 15 листопада 2024 р.:		
	ціна за 1 кг живої ваги, грн		ціна за голову, грн
	свині категорії перша-екстра	свині другої категорії	поросята-молочники
АР Крим*			
Вінницька	60,00	56,00	2350,00
Волинська	56,10	53,00	2100,00
Дніпропетровська	59,67	58,00	2235,00
Донецька*			
Житомирська			2350,00
Закарпатська	53,33		
Запорізька*			
Івано-Франківська*			
Київська	61,30	59,30	1575,00
Кіровоградська	52,50	46,00	1750,00
Луганська*			
Львівська*			
Миколаївська	57,50	54,00	1907,00
Одеська	59,00	51,67	1500,00
Полтавська	63,00	60,00	2010,00
Рівненська	60,00	58,00	2100,00
Сумська**			2550,00
Тернопільська	60,00	58,00	
Харківська*			
Херсонська*			
Хмельницька		52,03	1963,30
Черкаська	55,00	50,00	1700,00
Чернівецька		54,00	2200,00
Чернігівська	64,50	57,00	2708,00
По Україні	58,61	54,79	2066,55

* Інформація відсутня.

** М'ясопереробні підприємства не здійснюють закупівлю свиней у населення.

Станом на 15.10. 2024	56,97	52,89	2112,89
Зміни за період,%	2,9	3,6	-2,2
станом на 15.11. 2023	75,96	74,18	2716,14
Зміни за рік,%	-22,8	-26,1	-23,9

Довідково. За даними Держстату України станом на 01 січня 2024 р. кількість свиней у господарствах усіх категоріях становило 5094,0 тис. гол, що на 2,9 % більше від даних попереднього року (4948,3 тис. гол), у тому числі у господарствах населення кількість свиней становила 1726,7 тис. гол, що на 4,3 % менше ніж за даний період попереднього року (1803,7 тис. гол) [3].

2.2 Середні ціни на свиней (у забійній вазі) у країнах ЄС

Середні ціни на свиней (у забійній вазі) у країнах ЄС

Країни ЄС – другий за величиною (після Китаю) світовий виробник свинини та лідер із експорту даного виду м'яса. У ЄС свині формують найбільшу категорію тваринництва.

Станом на 28 жовтня 2024 р. середня ціна реалізації свиней у забійній вазі класу S становила 198,32 євро за 100 кг, що на 6,9 % менше ніж 30 жовтня 2023 р., свинина класу R – 234,36 євро за 100 кг, що на 15,8 % менше (рис.2.2).

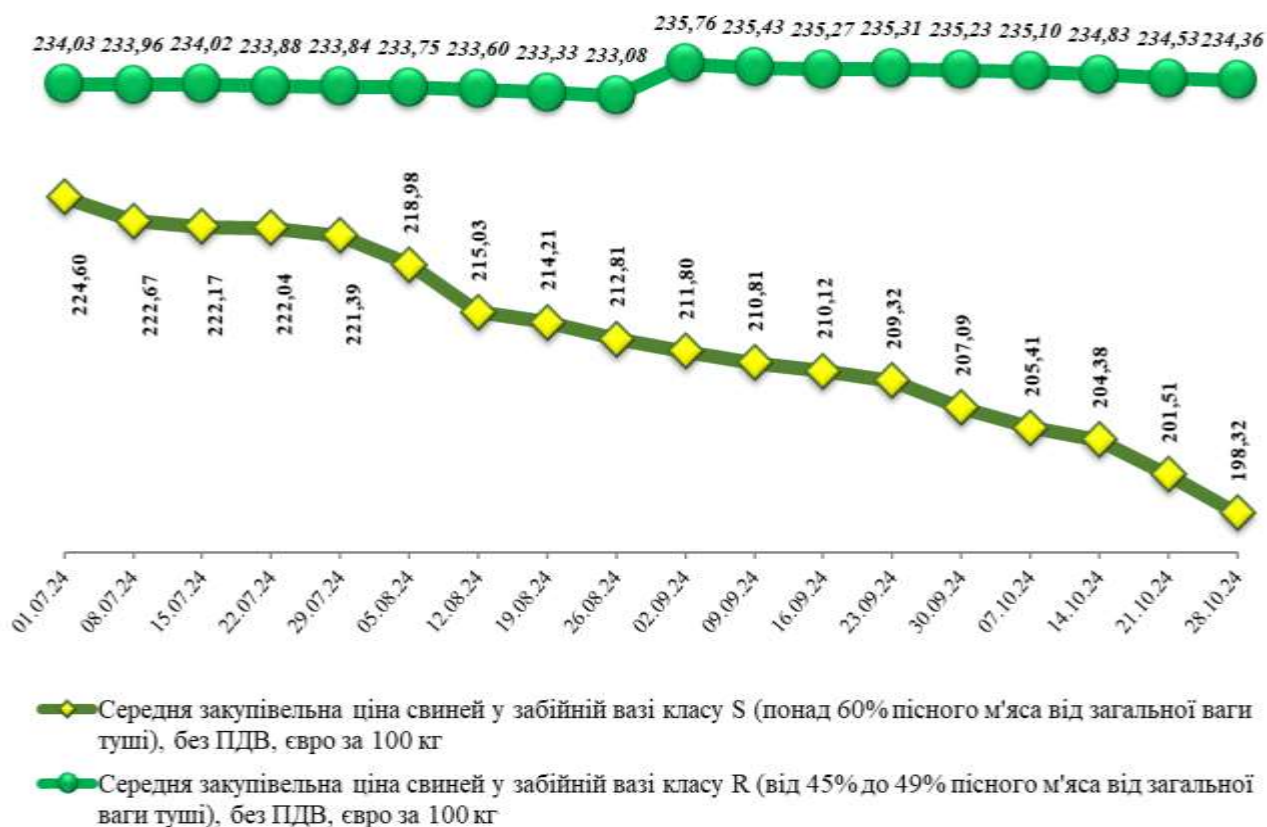

Рис. 2.2 Динаміка середніх цін на свиней у забійній вазі в ЄС

Слід зазначити, що вирощування свиней забійних кондицій для класу S зосереджене майже у всіх країнах ЄС, а для класу R – лише у семи.

Станом на 28 жовтня 2024 р. найвища середня ціна на свиней у забійній вазі класу S в межах ЄС зафіксована у Румунії – 215,43 євро за 100 кг. Найнижча ціна зафіксована у Данії – 176,30 євро за 100 кг (рис.2.3).

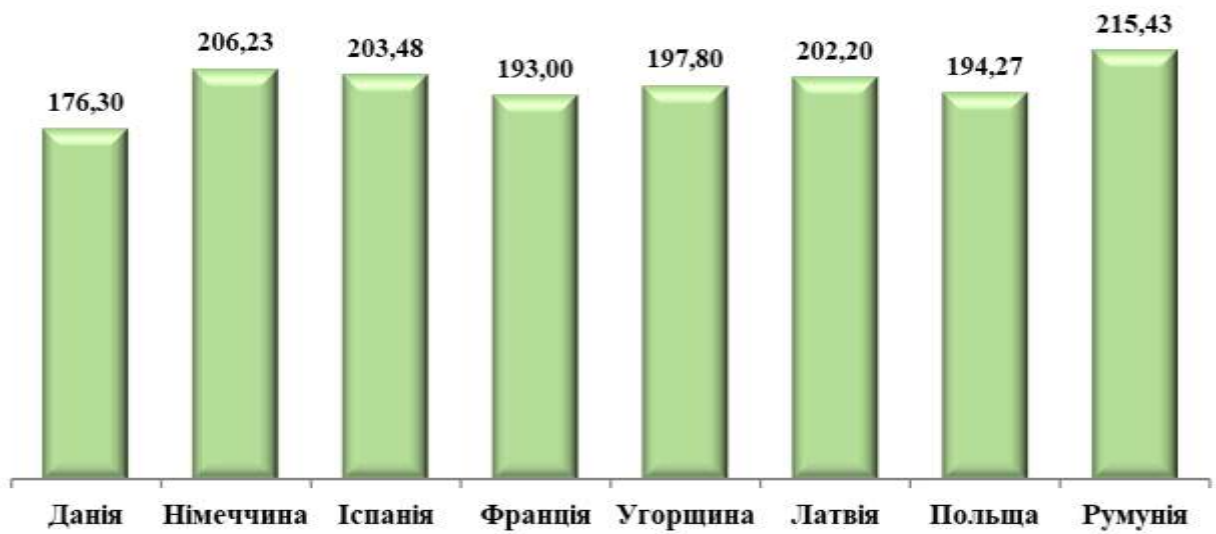

Рис. 2.3 Середні ціни свиней у забійній вазі класу S по окремих країнах ЄС станом на 28 жовтня 2024 року, євро за 100 кг

Станом на 28 жовтня 2024 р. найвища середня ціна на свиней у забійній вазі класу R у межах ЄС зафіксована у Іспанії – 205,51 євро за 100 кг. Найнижча ціна зафіксована у Чехії – 163,46 євро за 100 кг.

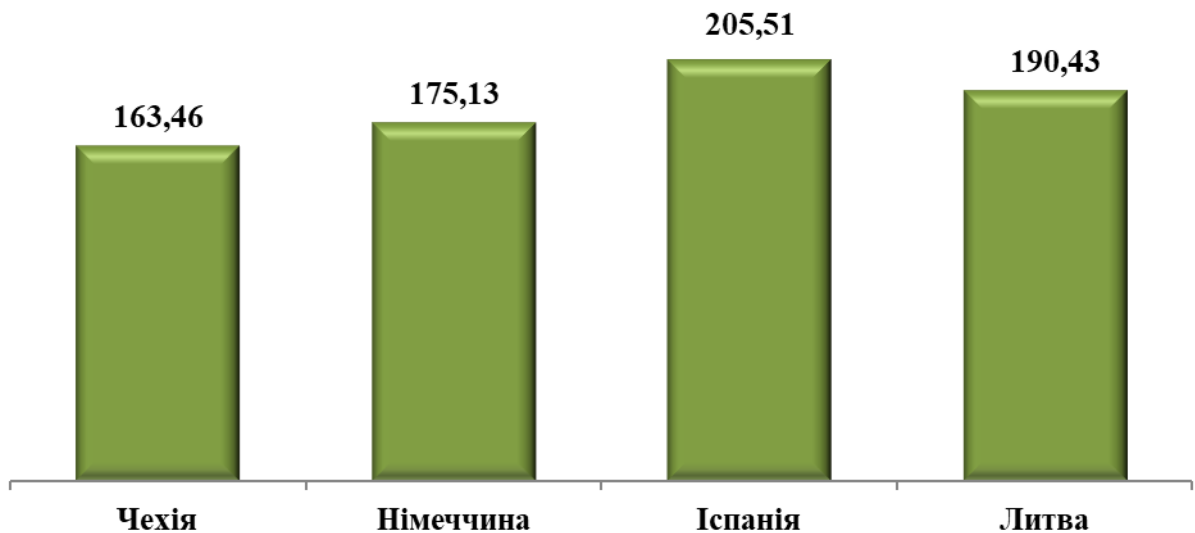

Рис. 2.4 Середні ціни свиней у забійній вазі класу R по країнах-виробниках ЄС станом на 28 жовтня 2024 року, євро за 100 кг

Середні ціни на поросят у країнах ЄС

На відміну від цінової ситуації на ринках країн ЄС з продажу свиней, протягом 2023 р. спостерігається сезонні коливання середніх цін реалізації поросят.

У жовтні 2024 р. середня ціна реалізації поросят становила 59,82 євро за голову, що на 13,9 % менше, ніж у жовтні 2023 р. (69,46 євро). Станом на 28 жовтня 2024 р., середня ціна реалізації поросят знизилась на 2,1 % порівняно з минулим тижнем (рис. 2.5).

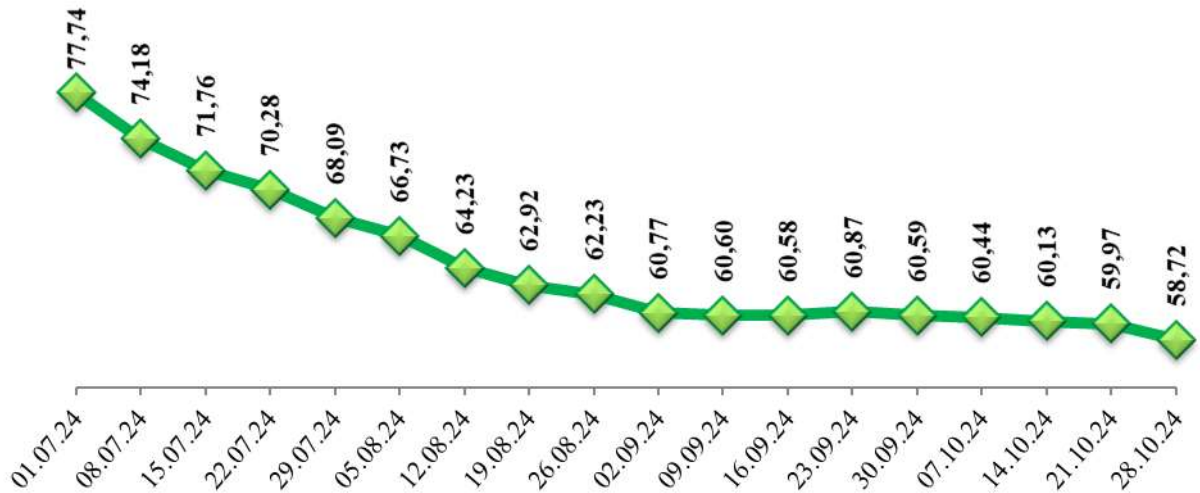

Рис. 2.5 Динаміка середніх цін на поросят (приблизно 20 кг) у живій вазі в ЄС, євро за голову

Станом на 28 жовтня 2024 р. у основних країнах-виробниках свиней в ЄС відзначається як зниження так і зростання середньої ціни на поросят.

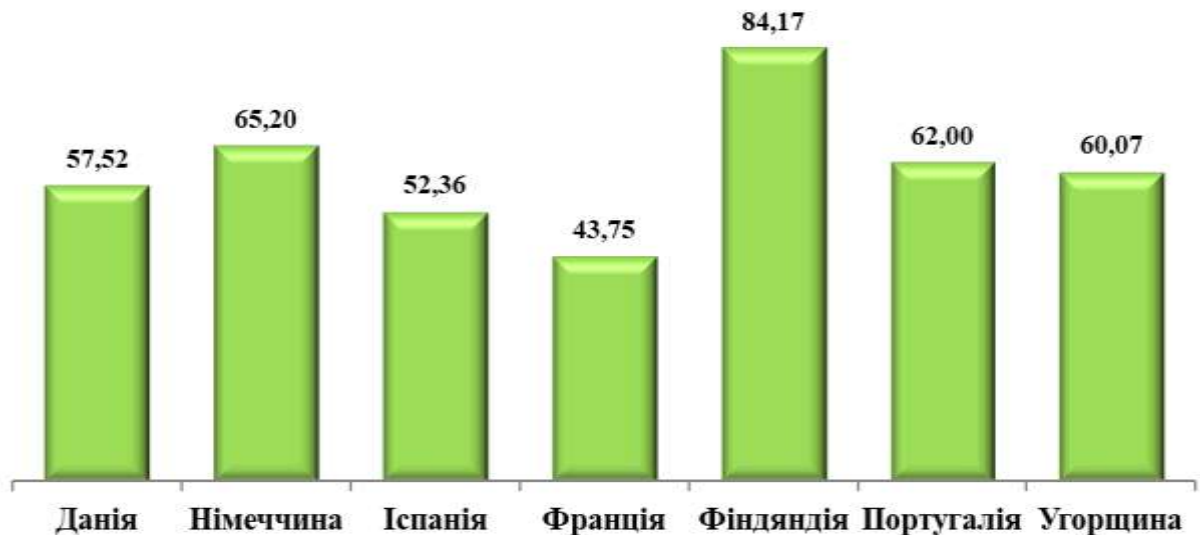

Рис. 2.6 Середні ціни на поросят по основних країнах-виробниках ЄС станом на 28 жовтня 2024 року, євро за голову

3. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА МОЛОКО В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України (за даними НДІ «Укragропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 листопада 2024 року середня арифметична незважена ціна на молоко незбиране II гатунку по Україні становить **9,14 грн/л**, у порівнянні до 15 жовтня 2024 року ціна зросла на 4,5 %. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Динаміка цін на молоко незбиране II гатунку

Показник ціни	15 листопада 2024 р.	15 жовтня 2024 р.	Динаміка за місяць
min	8,73	8,23	+6,1
max	9,66	9,36	+3,2
Середня по Україні	9,14	8,75	+4,5

Регіональний зріз.

Найнижчі середні закупівельні ціни у Кіровоградській, Одеській та Житомирській областях – на **17,9 % – 3,4 %** нижчі від загальноукраїнського значення. Найвищі середні закупівельні ціни – у Закарпатській, Полтавській та Сумській областях. У Закарпатській області ціни у 1,6 рази вищі ніж в середньому по Україні, в інших областях ціни вищі на **9,4 %** (табл. 3.2).

Таблиця 3.2. Рівень мінімальних та максимальних закупівельних цін по регіонах

Область	Рівень закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, грн/л		
	середня	min	max
Мінімальні ціни			
Кіровоградська	7,50	7,10	7,90
Одеська	7,50	7,50	7,50
Житомирська	8,83	8,00	9,50
Україна	9,14	8,73	9,66
Максимальні ціни			
Закарпатська	15,00	15,00	15,00
Полтавська	10,00	10,00	10,00
Сумська	10,00	10,00	10,00

Динаміка цін.

За період з листопада 2023 року по листопад 2024 року найвища закупівельна ціна на молоко незбиране II гатунку зафіксована у лютому та березні 2024 року (9,21 грн/л), найнижча – у серпні 2024 року (8,46 грн/л), (рис. 3.1).

Рис.3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане в особистих селянських господарствах, грн/л

Місячна динаміка. За останній місяць середня закупівельна ціна зросла на 4,5 %. Зниження середньої закупівельної ціни не відбулося у жодному регіоні, зростання – у одинадцяти регіонах, найбільше у Сумській області (на 11,1 %), у решти областей ціни залишилися не змінними, (табл. 3.3).

Річна динаміка. За останній рік порівняно до 15 листопада 2023 року середня мінімальна закупівельна ціна в Україні зросла **на 4,3 %**, середня максимальна зросла **на 0,8 %**, середня по Україні зросла **на 3,2 %** (табл. 3.3).

Мінімальні закупівельні ціни у розрізі регіонів знаходяться у діапазоні **7,10 – 15,00** грн/л, з них найнижча зафіксована у одному регіоні.

Таблиця 3.3 Закупівельні ціни на молоко II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України

Область	Рівень закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, грн/л		Середні ціни за даними моніторингу науково-дослідних центрів продуктивності:		Зростання (зниження) середніх цін за період,%
	мінімальний	максимальний	Станом на 15 листопада 2024 р.	Станом на 15 жовтня 2024 р.	
АР Крим*					
Вінницька	8,50	9,30	8,90	8,90	0,0
Волинська	8,00	10,50	8,87	8,87	0,0
Дніпропетровська	9,00	10,75	9,89	9,19	7,6
Донецька*					
Житомирська	8,00	9,50	8,83	8,08	9,3
Закарпатська	15,00	15,00	15,00	15,00	0,0
Запорізька*					
Івано-Франківська*					
Київська	9,00	9,50	9,08	8,92	1,8
Кіровоградська	7,10	7,90	7,50	7,29	2,9
Луганська*					
Львівська*					
Миколаївська*					
Одеська	7,50	7,50	7,50	7,50	0,0
Полтавська	10,00	10,00	10,00	9,48	5,5
Рівненська	9,21	10,65	9,69	9,69	0,0
Сумська	10,00	10,00	10,00	9,00	11,1
Тернопільська	9,80	10,20	10,00	9,20	8,7
Харківська*					
Херсонська*					
Хмельницька	8,90	9,60	9,27	8,85	4,7
Черкаська	8,50	9,50	8,85	8,36	5,9
Чернівецька	9,00	10,00	9,60	9,16	4,8
Чернігівська	8,50	10,00	9,17	8,71	5,3
По Україні	8,73	9,66	9,14	8,75	4,5
Станок на 15 листопада 2023	8,37	9,59	8,86		
Зміни за рік,%	4,3	0,8	3,2		

* Дані відсутні.

Символ (к) - дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

Довідково. За даними Держстату України у 2023 р. обсяг виробництва (валовий надій) молока, у господарствах усіх категоріях становив 7430,4 тис. т, що на 4,4 % менше від даних попереднього року (7767,7 тис. т), у тому числі у господарствах населення валовий надій молока становив 4620,5 тис. т, що на 9,8 % менше ніж за даний період попереднього року (5123,5 тис. т) [3].

3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко у країнах ЄС

Середні закупівельні ціни в ЄС

У 2023 р., у країнах ЄС спостерігалася тенденція до щомісячного зниження закупівельних цін на молоко з січня по вересень [4]. У жовтні 2024 р. середня ціна закупівлі молока зросла на 12,8 % порівняно з жовтнем 2023 р. і становила 51,47 євро за 100 л, а порівняно з січнем 2024 р. – зросла на 7,7 % (рис. 3.2).

Рис. 3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко в країнах ЄС, євро за 100 л

* Станом на 06.11.2024 р. за даними Європейської комісії ціни закупівлі молока у виробників наведені з урахуванням вимог Регламенту ЄС 2017/1185, стаття 12, додаток II.4 (а), згідно з яким країни ЄС надають ціни на сире молоко з фактичним вмістом жиру і білків.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений у останній робочий день місяця.

Цінові тенденції в окремих країнах ЄС

У жовтні 2024 р. найвищі ціни на молоко серед основних країн-виробників ЄС, фіксувалися в Італії – 54,15 євро за 100 л та Ірландії – 59,66 євро за 100 л. Найнижчі ціни на молоко в Угорщині – 44,39 євро за 100 л та Румунії – 47,36 євро за 100 л (рис. 3.3).

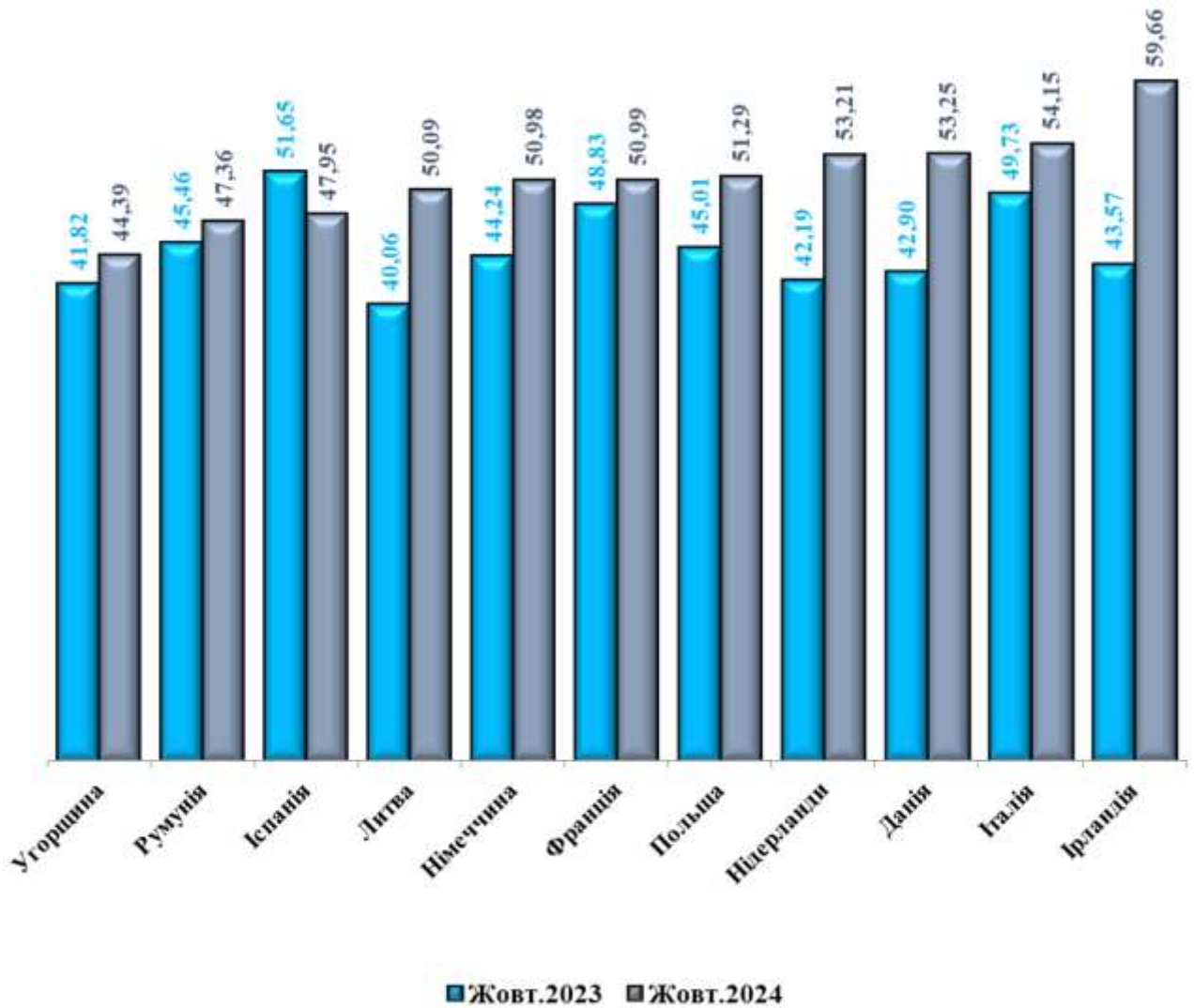

Рис. 3.3 Закупівельні ціни на молоко у розрізі окремих країн ЄС, євро за 100 л

*** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений у останній робочий день місяця.*

3.3 Світові закупівельні ціни на молоко

Молочний сектор обслуговує понад сім мільярдів споживачів і забезпечує життєдіяльність приблизно одного мільярда людей, що живуть на молочних фермах.

За даними Міжнародної молочної дослідницької мережі фермерських господарств, середня ціна на молоко у світі у **вересні 2024 р.** становила **44,16 дол./100 кг** (або 45,44 дол./100 л).

За даними Служби аграрного маркетингу Міністерства сільського господарства США, за підсумками вересня 2024 р., середня ціна на молоко в **США** становила 50,62 євро/100 кг на 17,4% більше відповідного показника 2023 року.

За даними Голландської федерації сільського господарства та садівництва, у **Новій Зеландії**, у вересні 2024 р., середня ціна становила 38,33 євро/100 кг, що на 25,3% більше відповідного показника 2023 року.

За даними Міністерства сільського господарства США, закупівельна ціна на молоко в **Аргентині** у вересні 2024 р. становила 39,98 євро/100 л, що на 26,3% більше відповідного показника 2023 року [5].

Довідково. В Європі, США та Австралії під впливом несприятливих погодних умов виробництво молока-сировини йде на спад. Однак, збільшення світових цін на молоко стримує обмежений попит на молочну продукцію в Європі, Китаї та країнах Південно-Східної Азії [6].

ВИСНОВКИ

Дослідження закупівельних цін на основні види сільськогосподарської продукції є важливою складовою серед чинників, тенденцій і особливостей формування регіональних ринків продовольства.

У листопаді 2024 року за даними моніторингу, проведеного НДІ «Укragропромпродуктивність», в Україні спостерігаються різні тенденції у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней та молока від населення, а саме:

- **за місяць** ціни не змінилися на молодняк ВРХ вагою до 300 кг, по інших категоріях ВРХ відбулося зростання цін, найбільше зросла ціна на корів нижчесередньої вгодованості – на 2,0 %;

- ціни на свиней знаходяться в межах 58,61 грн за 1кг живої ваги (категорія перша-екстра) та 54,79 за 1кг живої ваги (друга категорія). Середня ціна на поросят-молочників знизилася на 2,2 %, і становила 2066,55 грн за голову;

- за останній місяць середня закупівельна ціна на молоко незбиране зросла на 4,5 %. Зниження середньої закупівельної ціни не відбулося у жодному регіоні, зростання – у одинадцяти регіонах, найбільше у Сумській області (на 11,1 %), у решти областей ціни залишилися не змінними.

За останній рік відбулися наступні зміни:

- у масиві цін на ВРХ за останній рік найбільше зросли ціни на молодняк ВРХ вагою до 300 кг – на 9,8 %;

- ціни на свиней категорії перша-екстра та другої категорії знизилися від 22,8 % до 26,1 %, на поросят-молочників ціни знизилися на 23,9 %;

- показники річної динаміки закупівельних цін на молоко від населення були наступними: середня мінімальна закупівельна ціна в Україні зросла на 4,3 %, середня максимальна – на 0,8 %, середня по Україні зросла на 3,2 %.

За даними Європейської комісії цінові тенденції у сфері закупівлі продукції сільського господарства у країнах Європейського Союзу були наступними:

- У жовтні 2024 р. середня ціна телиць у країнах ЄС становила 3,23 євро за 1 кг живої ваги, що на 16,2 % більше ніж у жовтні 2023 року. Водночас це у 2 рази перевищує рівень закупівельних цін в Україні. Середня ціна бичків у жовтні 2024 р. у країнах ЄС становила 4,10 євро за 1 кг живої ваги, що на 17,1 % більше, ніж у відповідному місяці минулого року, та на 2,4 % менше від попереднього місяця;

- Станом 28 жовтня 2024 р. середня ціна реалізації свиней у забійній вазі класу S становила 198,32 євро за 100 кг, що на 6,9 % менше ніж 30 жовтня 2023 р., свинина класу R – 234,36 євро за 100 кг, що на 15,8 % менше. У жовтні 2024 р. середня ціна реалізації поросят становила 59,82 євро за голову, що на 13,9 % менше, ніж у жовтні 2023 р. (69,46 євро). Станом на 28 жовтня 2024 р., середня ціна реалізації поросят знизилась на 2,1 % порівняно з минулим тижнем;

- У жовтні 2024 р. середня ціна закупівлі молока зросла на 12,8 % порівняно з жовтнем 2023 р. і становила 51,47 євро за 100 л, а порівняно з січнем 2024 р. – зросла на 7,7 %.

Ринок м'яса і молока як важливий сегмент продовольчого ринку постійно знаходиться у центрі уваги аналітиків, оскільки він є особливою сферою прояву економічних відносин між товаровиробниками і споживачами, індикатором стану розвитку багатьох галузей вітчизняного агропромислового комплексу, а також характеризує добробут населення та його купівельну спроможність.

Зважаючи на особливе місце м'ясного і молочного секторів в агропродовольчому комплексі будь-якої держави, дослідження цінових тенденцій у цій сфері є актуальним як в Україні, так і у країнах Європейського Союзу. Значимість проблем розвитку цих секторів спонукає до їх всебічного вивчення з метою створення цивілізованого українського ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яців І. Б., Яців С. Ф. Формування цін на сільськогосподарську продукцію як чинник розвитку аграрного сектору економіки //Аграрна економіка. – 2015. – Т. 8, № 1-2. – С. 24-31 [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2015_8_1-2_6.
2. Моніторинг та контроль за цінами ЦЦ. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/view.php?id=94144>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 11.11.2024)
4. Офіційний сайт Європейської комісії. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/ (дата звернення 06.11.2024 - 07.11.2024)
5. Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США. URL: www.usda.gov (дата звернення 29.10.2024).
6. Виробництво сировини йде на спад. URL: <http://milkuu.info/uk/post/virobnictvo-sirovini-jde-na-spad>

Наукове видання

**Івченко Володимир Миколайович,
Полонська Ольга Миколаївна,
Солошенок Алла Леонідівна та ін.**

**Аналітичні дослідження
цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

Редактор *Г. Г. Руденко*

Комп'ютерне складання та верстання *О. М. Полонська*

The scientific and analytical publication contains information on price trends in the field of cattle, pig and milk purchases in Ukraine and EU countries. Analytical studies of the dynamics of purchase prices for cattle, pigs and whole milk of the II grade, received from households of the population of Ukraine, were carried out on the basis of data obtained by surveying more than 300 objects (enterprises of various forms of ownership, natural persons-entrepreneurs, rural -farm service cooperatives, purchasing points, village and settlement councils, etc.), which purchase and process these raw materials in 17 regions. The research also contains information on the level of purchase prices for cattle, pigs and milk in EU countries (according to the European Commission). If necessary, the given materials can be used by specialists of any field of activity to analyze the price situation on the market of agricultural products.

Підп. до друку 20.11.24

Гарнітура Times New Roman.

Обл.- вид. арк. 2,9.

Формат 84×108 1/32.

Друк офсетний.

Наклад 300 прим.

Папір друкарський № 2.

Ум. друк. арк. 1,5.

Зам. №

Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового
комплексу Міністерства аграрної політики та продовольства України

03035, Київ-35, Солом'янська площа, 2.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 1375 від 28.05.03